

Intressanta fjärilar noterade i Trosa, Mörkö området 2000

Numrering och namn enligt: Catalogus Lepidopterum Sueciae: version 2. - I Svensson, H Elmquist, Bert Gustavsson, Hans Hellberg, Lars Imby och Göran Palmqvist. Naturhistoriska Riksmuseet 1994.

Rapportörer: Kenneth Andersson (AKHS), Göran Hagerum (HGNS), Jesper Lind (LJRS), Henrik Lind (LNHS), Göran Liljeberg (LGÖS), Jan Sjöstedt (SJTS)

Sammanfattning:

Året 2000 har varit ett något sämre fjärilsår för Trosa området jämfört med föregående år. Detta beror till stor del på det dåliga vädret men också på en något lägre entomologisk aktivitet inom området än de senaste åren. Fyra stationära ljusfällor har varit igång från slutet av juli till början av november men har givit förhållandevis lite nya intressanta fynd. Två mer intressanta och anmärkningsvärda fynd har dock gjorts inom området. Det första fyndet som var en överraskning var de många larvfynden av (**Backmalmätare**), **Eupithecia millefoliata** som hittades på totalt fyra lokaler inom området. Det andra var två exemplar av (**Stor dagsvärmare**), **Macroglossum stellatarum** som hävades in av Göran Liljeberg på hans tomt i Västerljung. Båda fynden nya arter för området.

Då det gäller migration så var 2000 ett något svagare år än föregående år. Följande migrant-arter noterades under året: (Akervinde svärmare) *Agrius convolvuli*, (Stor dagsvärmare) *Macroglossum stellatarum*, (Tandfly) *Phlogophora meticulosa*, (Amiralfjäril) *Vanessa atalanta*, (Tistelfjäril) *Cynthia cardui* samt (Gammafly) *Autographa gamma*.

Bild 1. Klöverblåvinge: *Glaucopsyche alexis* (Poda.)
Bild ur Nordström, Svenska Fjärilar (1941)

För området har en ny dagfjäril (Klöverblåvinge) *Glaucopsyche alexis* noterats, på en lokal utanför Vagnhärad hittades den i ett tiotal exemplar. Vid Tullgarn, Näset hittades Almfläckmätare (*Calospilos sylvata*) samt Svartfläckig högstjärt (*Clostera anachoreta*) båda nya för området. En lokal som även visade på bra förekomster av både (Oren malmätare) *Eupithecia immundata*, (Lindmalmätare) *E. egenaria* samt (Trolldruvemalmätare) *E. acteata*.

Nya arter för Trosa/Mörkö området år 2000: *C. alexis*, *E. millefoliata*, *C. sylvata*, *M. stellatarum* och *C. anachoreta*

Då det gäller småfjärilar har säsongen varit ovanligt mager vilket är en återspeglning av den låga aktivitet som varit igång för att försöka hitta nya "micro"arter för området. Dessutom har bl.a. antalet (mott) pyralider varit ovanligt få i ljusfällorna jämfört med tidigare år.

Nedan följer en mer komplett lista över årets intressanta fynd samt uppföljning av några fynd från 1999. (fet text för troliga migranter).

178 - *Canephora hirsuta*: 7 ex 10/6 Jägarhult, (1 hansäck kläcktes 8/7, 6 honsäckar samlades ej in). (LJRS)

1714 - *Ervnnis tages*: 5 ex 10/6 Studsvik, Skogssmygare är en art som blivit sällsyntare. Ny lokal (LJRS)

1720 - *Carterocephalus silvicolus*: 8 ex 12/6 Hänö. Ny lokal. (LJRS)

1726 - *Parnassius apollo*: 1 ex 3/7 Mosstorp, Gisekvarn. 1 ex Källvik 8/7 (HGNS). Många ex på Sävö under juli (Peter Hägerrot)

1745 - *Limnitis populi*: Allmän på flera lokaler under början av juli, totalt ca 15 ex vid Erikslund, Långmaren och Torsåker (LGÖS)

1752 - *Vanessa atalanta*: 1 ex 3/6, Trosa, 1 ex 12/6 Hänö (LJRS). Ett par ex i juni. (LGÖS). 1 ex juni på Syren St. Uttervik (HGNS). Flera ex under september i Trosa. (LJRS)

1753 - *Cynthia cardui*: 1 ex 19/8, Bockholmen, Trosa (LJRS)

1799 - Lasioommata megera: 2 ex 19/8, Bockholmen, Trosa . Årlig men enstaka och alltid kust-bunden (LJRS)

1819 - Glaucopteryx alexis: 6 ex 6/6 hittades under natten med pannlampa i samband med natt fångst på tjärblomster. Samtliga ex satt inom ett mycket begränsat område "social övernattning" (LJRS), 3 ex 10/6 (LJRS,HGNS), samt 1 ex 16/6 även det på kvällen (LJRS,LNHS). Samtliga ex. vid Vagnhärad. Ny för området

1844 - Habrosyne pyritoides: 1 ex 31/7-2/8 St.Uttermvik ljusfälla (LJRS,HGNS). Årlig senaste fyra åren.

1858 - Hemitea aestivaria: 1 ex 13/7 Trosa. Klart ovanligare i år än tidigare år. (LJRS). 1 ex 31/7- 2/8 St. Uttermvik ljusfälla, Ny lokal.(LJRS,HGNS).

1924 - Epirrhoe pupillata: 6 ex 10/6 hävades på eftermiddagen, Vagnhärad (LJRS,HGNS), 1 ex 17 /6 Vagnhärad (LNHS). Ny lokal, den bästa inom området - 4:e lokalen för området.

1926 - Epirrhoe rivata: 3 ex 30/7 och 1 ex 31/7-2/8 St.Uttermvik, ljusfälla. Ny lokal - 2:a inom området. (LJRS,HGNS)

1998 - Perizoma affinitata: 15 ex 2/6 och 5 ex 10/6 Tullgarn Näset. Ovanligt riklig förekomst. (LJRS)

2013 - Eupithecia immundata: 1 ex 2/6 och > 50 ex 10/6 ,Tullgarn Näset (vanligaste fjärlen). Ny lokal den hittills bästa inom området - 5:e lokalen. (LJRS)

2020 - Eupithecia insigniata: 1 ex 9/5 Trosa. Åter fynd på tomten. (LJRS)

2025 - Eupithecia egenaria: 2 ex 2/6 och 1 ex 10/6 Tullgarn Näset. 1 ex 21/6 Långmaren. 2 nya lokaler. 2-4:e fyndet inom området. (LJRS)

2027 - Eupithecia acetata: 1 ex 2/6 och 1 ex 10/6 Tullgarn Näset. Ny lokal.

Någon uppföljning av E.acetatas och E.immundatas numerär vid Egilsvik efter avverkningen där har ej genomförts. (LJRS)

2044 - Eupithecia millefoliata: En av årets större överraskningar var de många larvfynden av E.millefoliata i Trosa-området. En art som inte är funnen i Sdm sedan några få exemplar noterades under 40 och 50 talet. E.millefoliata har eftersökts i Trosa-området de tre senaste åren utan resultat. Nu noterades larver på 3 olika lokaler i Trosa-trakten samt en lokal vid Studsvik. Samtliga lokaler var kustnära och varma. Ny för området.

Larv fynd:

1) 2 ex 17/9 (LJRS,HGNS) och 3 ex 19/9 St.Uttermvik, syd Trosa (LJRS, HGNS, Jonas Lind)

2) > 20 ex 21/9, 5 ex 24/9 samt 10 ex 28/9 Anderviken, nord Trosa. (LJRS). ca 10 ex 22/9 Anderviken, nord Trosa. (HGNS)

3) 2 ex 24/9 Furholmen nord Trosa. (LJRS)

Dessutom på en lokal vid Studsvik.

4) 30-40ex 2x/9, (SJTS,AKHS)

Bild 2. Backmalmätare (larv och imago): Eupithecia millefoliata (Rössler.)

Bild ur Lampert, Grossmetterlinge und Raupen Mitteleuropas, (1907)

Huvuddelen av fynden gjordes via slaghävning både på dag och kvällstid. Konstigt nog var slaghävning på dagtid mer effektivt. Kan bero på kalla nätter. Enstaka exemplar hittades via sökning med pannlampan direkt på röllekorna. Larverna kring Trosa visade sig vara mycket hårt parasiterade ca 70-80%. Vid pannlamps-sökning efter larver hittades även enstaka små vita parasitpupporna på Röllekan.

Det är nog troligt att E.millefoliata kom under de vädermässigt gynnsamma åren 1998 eller 1999 till Trosa-trakten och ej under detta år. Ett tio-tal andra lämpliga platser med bra bestånd av Rölleka har besökts inom Trosa området utan att larver där kunnat hittas. Det skall bli intressant att följa artens utveckling inom området. (LJRS)

2064 - Chloroclvstis chloreata: 1 ex 24/7 Trosa. Enstaka (LJRS)

2088 - Acasis viretata: 1 ex 20/5 Trosa alper, Trosa. 2.a fyndet inom området. (LJRS)

Bild 3. Almfläckmätare: *Calospilos sylvata* (Scop.)
Bild ur Nordström, Svenska Fjärilar (1941)

2091 - *Calospilos sylvata*: 2 ex 2/6 och 4 ex 10/6 Tullgam, Näset. Ny för området (LJRS)

2115 - *Ennomos autumnaria*: 1 ex 12-16/9 St.Uttervik, ljusfälla. Enstaka och sällsynt. (LJRS,HGNS)

2123 - *Apeira svringaria*: lex 2/6 en larv på väg att förpuppa sig, hittades hängande från en gren på 1.5 m höjd, Tullgam, Näset (LJRS).

2175 - *Poecilocampa populi*: Anledningen att poppelspinnaren finns med i årets rapport är att den visade sig vara mycket mer allmän under detta år och noterades i ovanligt stort antal i ljusfällorna under okt. början av nov. Kan det bero på de varma kvällarna under slutet av okt/nov? (LJRS,HGNS)

2179 - *Malacosoma neustria*: 1 ex 16/7 Trosa. 3 ex 30/7 St Uttervik. Ovanligare i år än tidigare år. (LJRS, HGNS).

2194 - *Agrius convolvuli*: 1 ex hane 1/10 - 15/10 St. Uttervik ljusfälla.,(LJRS,HGNS). 1 ex hona 9/9 Trosa på Tobak. (HGNS)

2203 - *Macroglossum stellatarum*: Ett annat intressant fynd som gjordes inom området i år var de två ex av Stordagsvärmare som Göran Liljenberg insamlade på sin tomt. Stordagsvärmare har haft ett ovanligt bra år i hela sydöstra Sverige. De två exemplaren noterades 2/10 och 4/10, vid Björkbacken, Västerljung. De besökte tobak och Kungersmynta. Ny för området. Migrerande eller kläckt i Sverige? (LGÖS).

Bild 4. Stor dagsvärmare: *Macroglossum stellatarum* (L)
Bild ur Nordström, Svenska Fjärilar (1941)

2212 - *Furcula biscuspis*: 1 ex 31/7-2/8 St. Uttervik ljusfälla, sent exemplar. (LJRS,HGNS).

2235 - *Clostera anachoreta*: 1 ex en hona på ljus 2/6 Tullgam, Näset. Honan kom tidigt på kvällen. Hon lade samma kväll 40-50 st grägröna halvsfärs-formade ägg som ändrade färg efter 2-3 dagar och fick då ett streck tvärsöver ägget. Äggen kläcktes 12/6 och gav ca 40-50 larver. Larverna matades med *Populus tremula*. De första larverna gick fram till förpuppning 8-10/7. De sista förpuppade sig i slutet av juli. De förpuppade sig mellan samman spunna blad eller bara i en spanad mot ett fast underlag. 2 exemplar kläcktes under 2000 det första exemplaret 21/7. Båda dessa exemplaren var hanar. Ingen skillnad i hur larverna föddes upp kunde noteras för de som kläcktes respektive de som nu övervintrar som puppa. Ny för området? (LJRS).

2293 - *Herminia lunalis* (*tarsiplumalis*): 1 ex 13/7 Trosa. I år endast ett ex. (LJRS)

2315 - *Catocala fraxini*: Arten har i år varit vanligare än normalt. Speciellt noterades ett stort antal exemplar i ljusfällorna vid St.Uttervik under september och början av oktober. Sammanlagt måste antalet varit mellan 100-200 exemplar (LJRS,HGNS)

2339 - *Nola aerugula* (*centonalis*): 1 ex 20/7 Trosa (LJRS)

2354 - *Polychrystia moneta*: 1 ex 5-6/8 Trosa. (LJRS)

2358 - Autographa gamma: Arten var i år ej lika allmän som normalt. Ett fåtal exemplar noterades. Som mest: 15 ex 19/8 Bockholmen. Annars enstaka ex under framförallt september men även några få exemplar i juni t.ex. 3/6-4/6 Stensund. (LJRS).

2360 - Autographa buraetica: 1 ex 31/7-2/8 St. Uttervik, ljusfälla (LJRS, HGNS)

2375 - Moma alpium: 1 ex 21/6 Långmaren. Ny lokal. (LJRS)

2380 - Acronicta cuspis: 1 ex 13/7 Trosa (LJRS), 1 ex 31/7-2/8, 1 ex en hona 12-13/8 St. Uttervik, ljusfälla. (LJRS, HGNS). Honan togs in för äggläggning och lade 18/8, 77st stora ljusa och tillplattade ägg. 21/8 kläcktes samtliga ägg. Larverna matades med al. De första larverna gick ned till förpuppning i slutet av sept. och de sista i mitten av okt. Larverna förpuppade sig i jorden eller i en kokong på bark. (LJRS)

2404 - Phlogophora meticulosa: 1 ex 18/10 Trosa. På ljus. Fast eller migrerande? (LJRS).

2433 - Apamea scolopacina: 2 ex 31/7-2/8 St. Uttervik, ljusfälla. Ny lokal. (LJRS, HGNS)

2434 - Apamea ophiogramma: 1 ex 21/7 Trosa, 1 ex 31/7-2/8 St. Uttervik, ljusfälla (LJRS, HGNS)

2460 - Hvdraecia nordstroemi: Fler ex i år än 1999: 1 ex 23/7, 1 ex 13-17/8, 1 ex 16/9 Trosa. 1 ex 31/7-2/8, 1 ex 28-29/8, 1 ex 12-16/9 St. Uttervik (LJRS, HGNS). Allmänare i år. (LJRS)

2475 - Arenostola phragmitidis: 1 ex 10-11/8 St. Uttervik, ljusfälla (LJRS, HGNS). 4:e fyndet inom området.

2494 - Cucullia absinthii: Inga larver funna i Trosa eller Västerlång i år. (LGÖS)

2501 - Cucullia umbratica: Detta kapuschongfly var ovanligt rikligt under 2000. Vid pannlampsfångst på tjärblomster noterades sammanlagt ett 40 tal ex under några kvällar (Vagnhärad). Dessutom kom flera ex till ljus i Trosa under juni-juli. Bl.a. togs en hona in 12/7 för äggläggning. Honan lade 20 ägg 14-16/7. Små runda vita ägg. Äggen kläcktes snabbt och samtliga var kläckta 20/7. Larverna åt både mjölkdistel och maskrosor. De var aktiva både på dagen och på natten och satt relativt ofta exponerat på bladen. Som små var de mer diskreta och satt helst på undersidan. Som stora var de mindre diskreta. 22/8 hade samtliga gått till förpuppning. Trots att fjärilen är allmän är det ju ytterligt sällan man anträffar larven i fält. Men denna uppfödning gav dock inget svar på varför larven är så svår att hitta. (LJRS)

2522 - Litophane oritopus: 3 ex 20/3 Västerlång. 4-6:e fyndet inom området. (LGÖS, HGNS)

2537 - Polymixis polvmita: 1 ex 24/8 Trosa (LJRS)

2572 - Hada nana: Var mer allmän än tidigare år. Antalet noterade exemplar i ljusfällan i Trosa var ca 3-4 ggr fler än normalt. Även vid pannlampsfångst på blommor under juni förekom arten mer allmänt än normalt. (LJRS)

2562 - Diloba caeruleocephala: 2 ex 24/9-1/10 St. Uttervik, ljusfälla. Få ex. (LJRS, HGNS)

2652 - Standfussiana lucerneae: 1 ex 30/7 Trosa. (LJRS), 1 ex 12-16/9 St. Uttervik 3-4:e fyndet inom området. (LJRS, HGNS)

2663 - Epilecta linogrisea: 1 ex 31/7-2/8 St. Uttervik, ljusfälla (LJRS, HGNS)

2706 - Naenia tyrica: 1 ex 17-19/7 Trosa (LJRS)

Kommentar till föregående års rapport:

Kommentar omkläckning av fjärilar nämnda i 1998 års rapport:

2213 - Furcula bifida: Av de från början 30 talet ägg som rapporterades 1999 kläcktes ett tiotal ex av denna art i juni. Många hade dock svårt att veckla ut vingarna fullständigt. Huvuddelen av exemplaren var hanar. (LJRS)

2236 - Clostera anastomosis: Från 1999 rapporterades om ett 30 tal ägg och larver. Två övervintrings strategier från samma kull observerades, dels som liten larv (huvuddelen) och dels som puppa (2 ex). De som övervintrade som puppa dog under övervintringen (förvånande nog). De som övervintrade som liten larv kröp fram ur sin spånad samtidigt som aspen (*populus tremula*) slog ut. Från dessa larver lyckades huvuddelen överleva övervintringen. Ett 20 tal larver växte sig stora och förpuppade sig tidigt i juni. De kläcktes efter en kort tid som puppa 10-14 dagar. Huvuddelen av de kläckta exemplaren var honor. (LJRS)

2372 - Panthea coenobita: Från de 30-40 ägg och 20 talet larver som rapporterades om 1999. Kläcktes ett tiotal exemplar i juni. (LJRS)

2518 - Brachionycha nebulosa: Från 1999 rapporterades om äggläggning från en insamlad hona. Ingen av exemplar som förpuppade sig 1999 kläcktes under år 2000. Flerårig övervintring? (LJRS)

Jesper Lind 010125